

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2010. gada 14. oktobrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Viktors Skudra un tiesneši Kaspars Balodis un Aija Branta,

sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Nataljas Smoļskas-Krasnostavskas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 263/2010),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1) atzīt Civilprocesa likuma 396. panta pirmās daļas vārdus “vai ķīlasņēmējs, kuram ir tiesības pārdot ķīlu par brīvu cenu”, 396. panta otrās daļas vārdus “bet, ja pieteikumu iesniedzis ķīlasņēmējs, – arī ķīlaslīguma noraksts, pierādījumi par parādnieka brīdinājumu, ja vien no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams”, 397. panta pirmās daļas vārdus “nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam” un 397. panta otrās daļas 1. punkta vārdus “vai ķīlasņēmēja parādniekam un ķīlasņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu” (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam;

2) apturēt Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2009. gada 12. novembra lēmuma lietā Nr.3-12-5164/5 par Nataljai Smoļskai-Krasnostavskai piederošā nekustamā īpašuma Skolas ielā 30, Rīgā, kadastra Nr. 0100 918 0644 labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā izpildi.

2. Civilprocesa likuma 396. panta pirmā un otrā daļa noteic:

“(1) Pieteikumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā var iesniegt īpašnieks vai ķīlas ņēmējs, kuram ir tiesības pārdot ķīlu par brīvu cenu.

(2) Pieteikumam par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā pievienojami pārdošanas nosacījumi un apliecināta izdrukā no attiecīgā zemesgrāmatas nodalījuma, kurā norādīti spēkā esošie ieraksti un atzīmes, bet, ja pieteikumu iesniedzis ķīlas ņēmējs, — arī ķīlas līguma noraksts, pierādījumi par parādnieka brīdinājumu, ja vien no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams.”

Savukārt Civilprocesa likuma 397. panta pirmā un otrā daļa paredz:

“(1) Pieteikumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē izskata tiesnesis vienpersoniski uz iesniegtā pieteikuma un tam pievienoto dokumentu pamata septiņu dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas, nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam.

(2) Tiesnesis pieņem lēmumu atļaut pārdošanu izsolē, pārliecinājies, ka:

1) nekustamais īpašums pieder pieteikuma iesniedzējam vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu;

2) nav likumīgu šķēršļu šā nekustamā īpašuma pārdošanai ar pieteikumā norādītajiem nosacījumiem.”

Pamatojoties uz minētajām normām, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese 2009. gada 12. novembrī pieņēma lēmumu par Pieteikuma iesniedzējai piederošā nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka nekustamā īpašuma īpašnieka procesuālās garantijas gadījumos, kad pieteikumu par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē tiesas ceļā iesniedz ķīlas ņēmējs, neatbilst Satversmes 92. pantā nostiprinātajām tiesībām uz taisnīgu tiesu.

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

4. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts un 19.² panta pirmā daļa noteic, ka personai ir tiesības iesniegt pieteikumu (konstitucionālo sūdzību) par likumu atbilstību Satversmei tai noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, tikai ievērojot Satversmes tiesas likuma 19.² panta prasības.

Pieteikumā ir sniegts pamatojums Pieteikuma iesniedzējas viedoklim, ka apstrīdētās normas aizskar viņai Satversmes 92. pantā noteiktās pamattiesības. No pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējai nepastāv iespējas aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Pieteikums atbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā.

Tātad, pamatojoties uz šo pieteikumu, ir ierosināma lieta Satversmes tiesā.

5. Satversmes tiesā ir sagatavota izskatīšanai lieta Nr. 2010-08-01 “Par Civilprocesa likuma 396. panta pirmās daļas vārdu “vai ķīlas ņēmējs, kuram ir tiesības pārdot ķīlu par brīvu cenu”, 396. panta otrās daļas vārdu “bet, ja pieteikumu iesniedzis ķīlas ņēmējs, – arī ķīlas līguma noraksts, pierādījumi par parādnieka brīdinājumu, ja vien no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams”, 397. panta pirmās daļas vārdu “nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam” un 397. panta otrās daļas 1. punkta vārdu “vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu” atbilstību Satversmes 92. pantam”, kurā prasījums ir identisks tam, kas iekļauts izskatāmajā pieteikumā. Izskatāmajā pieteikumā nav norādīti būtiski atšķirīgi argumenti par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 92. pantam.

Līdz ar to nav nepieciešams aicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto normu, – Saeimu – sniegt atbildes rakstu, kurā būtu ietverts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektā daļa paredz, ka “Konstitucionālās sūdzības (pieteikuma) iesniegšana neaptur tiesas nolēmuma

izpildi, izņemot gadījumus, kad Satversmes tiesa lēmusi citādi”. Satversmes tiesas kolēģijas ir secinājušas, ka minētā norma pēc būtības uzskatāma par pagaidu noregulējumu Satversmes tiesas procesā un tā interpretējama sistēmiski kopsakarā ar citām Satversmes tiesas likuma normām, Satversmes tiesas procesa principiem, kā arī vispārējiem tiesību principiem (*sk. Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2010. gada 14. aprīļa lēmumu par lietas ierosināšanu attiecībā uz pieteikumu Nr. 97/2010*).

Līdz Satversmes tiesas sprieduma spēkā stāšanās brīdim prezumējams, ka attiecīgajā administratīvajā procesā, kriminālprocesā vai civilprocesā ir taisīts likumīgs un pamatots nolēmums. Tādēļ nolēmuma izpildes apturēšana uzskatāma par ārkārtēju Satversmes tiesas procesa līdzekli un piemērojama tikai svarīgu mērķu sasniegšanai, piemēram, lai nodrošinātu personas tiesību aizsardzību tādos gadījumos, kad nolēmuma izpilde attiecīgajā civillietā, krimināllietā vai administratīvajā lietā pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas sprieduma izpildi vai radīt būtisku kaitējumu Pieteikuma iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 20. maija rīcības sēdes lēmuma par lūgumu lietā Nr. 2008-04-01 4. punktu*).

Satversmes tiesas kolēģiju praksē ir nostiprināta atziņa, ka, lemjot par to, vai pieļaujama un nepieciešama tiesas nolēmuma izpildes apturēšana, visupirms ir jāpārliedz, vai lietā pastāv tādi ārkārtas apstākļi, sakarā ar kuriem: 1) šo dokumentu izpilde pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas sprieduma izpildi; 2) nolēmuma izpilde varētu radīt būtisku kaitējumu Pieteikuma iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2010. gada 14. aprīļa lēmumu par lietas ierosināšanu attiecībā uz pieteikumu Nr. 97/2010*). Vienlaikus Satversmes tiesai ir jāņem vērā arī no Satversmes 1. panta izrietošais samērīguma princips.

Pieteikumā nav norādīts, ka Pieteikuma iesniedzēja būtu izpildījusi savas civiltiesiskās saistības vai nebūtu pielīgusi kreditora tiesības šo saistību neizpildes gadījumā pārdot ieķīlāto īpašumu. No pieteikuma izriet, ka kaitējums, kas Pieteikuma iesniedzējai varētu rasties sakarā ar to, ka lēmums par īpašuma pārdošanu izsolē pieņemts bez viņas uzklaušanās, izpaužas pārāk zemā nekustamā īpašuma pārdošanas cenā. Šis apstāklis viens pats vēl nepadara sprieduma izpildi par neiespējamu. Pieteikumā nav norādīts, ka, pārdodot attiecīgo nekustamo īpašumu izsolē, tiktu liegta vienīgā dzīvesvieta ģimenei ar

bērniem vai pastāvētu kādi citi apstākļi, kas būtu uzskatāmi par īpašiem ārkārtas apstākļiem.

Līdz ar to konkrētajā gadījumā nepastāv nepieciešamība piemērot Satversmes tiesas likuma 19.² panta piekto daļu.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu un 19.² panta piekto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt lietu “Par Civilprocesa likuma 396. panta pirmās daļas vārdu “vai ķīlas ņēmējs, kuram ir tiesības pārdot ķīlu par brīvu cenu”, 396. panta otrās daļas vārdu “bet, ja pieteikumu iesniedzis ķīlas ņēmējs, – arī ķīlas līguma noraksts, pierādījumi par parādnieka brīdinājumu, ja vien no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams”, 397. panta pirmās daļas vārdu “nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam” un 397. panta otrās daļas 1. punkta vārdu “vai ķīlas ņēmēja parādniekam un ķīlas ņēmējam ir tiesības nekustamo īpašumu pārdot par brīvu cenu” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam” pēc Nataļjas Smoļskas-Krasnostavskas pieteikuma par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 263/2010).

2. Atteikties apturēt Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2009. gada 12. novembra lēmuma lietā Nr.3-12-5164/5 par nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izolē tiesas ceļā izpildi.

3. Atzīt, ka nav nepieciešams aicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – iesniegt atbildes rakstu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētājs

V. Skudra